

havde kastet 1 Mill. Kr. af Statskassens Midler bort som en ren Foræring. Jeg slutter mig i saa Henseende ganske til det ærede Medlem for Randers Amts 5te Valgkreds (Pedersen-Nyskov), naar han med Hensyn hertil siger, at det var godt, om adskillige af dem, der tale om Udviklingen af denne Sag, brugte Ferien eller en anden Tid til at gaa ud og se paa Landarbejdernes Kaar, saa vilde de tale anderledes, og saa vilde de se, hvilken Velsignelse der i al Almindelighed er skabt herigennem. Vel skal jeg være den sidste til at sige, at det er fuldkomment, saaledes som det er — det er det absolut ikke. Men Aarsagerne hertil kunne søges paa forskellige Omraader. Jeg skal her pege paa en af de Grunde, der efter min Mening gøre, at den Sag ikke udvikler sig saa sundt og godt, som den i Virkeligheden kunde gøre: det er Gaardslagtningen. Det har jo aldrig været Husmandslovens Mening, at Udstykningen skulde foregaa paa den Maade, at de smaa Gaarde skulde udstykkes og slagtes til Husmandsbrug, men det er dette, der i meget høj Grad finder Sted. Man slagter de smaa Gaarde, danner smaa Konsortier, og jeg er bange for, at hvis der ikke bliver sat en Stopper for det paa en eller anden Maade ved, at Kommissionerne tage meget nøje Agt paa disse Forhold, vil det bidrage til, at Sagen føres ind i Privatspekulationen til Skade for det, som i Virkeligheden skulde opnaas. Jeg kender Tilfælde, hvor saadanne Privatspekulationer have bidraget til at gøre Jorden 250 Kr. dyrere pr. Tønde Land for de Landarbejdere, det drejer sig om, og det er virkelig ikke Meningen. Jorden bliver for dyr — det er en af Aarsagerne til, at den Gevinst, som ellers kunde naas for Landarbejderne, ikke naas. Men først og sidst vil jeg sige, at jeg tror ikke, vi faa den Sag ordnet paa tilbørlig Maade, før man gaar ind paa det af Socialdemokratiet foreslaaede, nemlig Statsfæste, og før vi for Alvor komme til en Ordning af Spørgsmaalet om Præstegaardsjordernes Udstykning, saaledes at der kan blive en rigelig Tilførsel af god Jord til Priser, der kunne bestemmes af Staten.

Sideordnet hermed vil jeg gerne paa Opfordring slaa til Lyd for, at et andet Spørgsmaal tages under Overvejelse, nemlig et Spørgsmaal, der vedrører de selvejende Husmænd. Der er ved forskellige Lejligheder blevet rejst det Spørgsmaal — i den Kreds, hvor jeg havde den Ære at blive valgt, blev dette Spørgsmaal f. Eks. rettet baade til mig og min Modkandidat —

Hvad ville de Herrer gøre i Anledning af den Uretfærdighed, der begaas mod os selvejende Husmænd derved, at Efterspørgselen efter vor Jord som Følge af Statshusmandssagens Udvikling bliver ringere og ringere og dens Værdi derfor mindre og mindre? Jeg tror, der er noget om det; jeg tror virkelig, der er Grund til Overvejelser paa dette Omraade, og jeg maa maaske sige, at jeg vil haabe, at ærede Medlemmer af min Omtale af denne Sag ville se, at det ikke er min Mening at ville tage Hønsene og Koen og Grisene og alt det fra Husmanden, nej, jeg ønsker at bidrage mit til, at Husmændene kunne beholde Udbyttet af deres eget Arbejde. Det er et socialdemokratisk Krav, at de, der arbejde, beholde Udbyttet af deres Arbejde, men naar Husmanden har brugt et helt langt Liv til at skabe en Merværdi paa sin Lod, saa er denne Merværdi hans eneste Løn. Ved Udviklingen af Statshusmandssagen vil Efterspørgselen efter Jord blive mindre, og derved vil Værdien af Selvejer-Husmandens Jord formindskes, man tager med andre Ord Udbyttet af hans Arbejde fra ham. Jeg vil mene, at man kunde ordne det Spørgsmaal derved, at man gav Husmændene Lejlighed til paa samme Vilkaar som Statshusmændene at faa billige Laan af Staten eller med andre Ord at faa konverteret deres Laan, saa Rentebyrden blev mindre, hvorved Værdien af Jorden jo i Virkeligheden vil stige.

Sluttelig skal jeg kun sige et Par Ord om et Par andre Sager. Der er fra Afholdsbevægelsens Side blevet tilstillet Rigsdag og Regering et Andragende om Tilskud til Afholdsbevægelsen. Jeg vil gerne bede det kommende Finansudvalg og den højtærede Indenrigsminister om at tage velvilligt paa dette Andragende. Der er adskillige af vore Afholdsselskaber, der, selv om de ere smaa, bidrage ikke saa lidt til Afholdssagens Fremgang. De Penge, som gives ud til Afholdssagitationen, ere givne godt ud. Om de ikke komme direkte ind igen og komme ind med Rente, gøre de det sikkert indirekte derved, at de øge Arbejdskraften og hæve Folkets hele kulturelle Standpunkt.

Jeg vil derfor bede det kommende Finansudvalg at tage velvilligt paa dette Andragende, for at det kan blive muligt for Afholdsbevægelsen at tage kraftigere fat i Agitationen for Afholdsbevægelsens og dermed Ædruelighedens Fremgang. Det er om ikke den eneste saa i alt Fald den allerbedste Maade at gavne Ædruelighedens Sag paa, alle andre Ting maa komme i anden Række,